

Reykjavík, 05. apríl 2017

Skrifstofa Alþingis
Nefndarsvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um þingsályktunartillögu um ætlað samþykki við líffæragjafir, 112. mál

Annað líf styður eindregið þingsályktunartillögu um ætlað samþykki við líffæragjafir 112. mál

Það eru sjúklingasamtökin SÍBS, Samtök lungnasjúklinga, Hjartaheill, félag nýrnasjúkra og Félag lífrarsjúkra sem standa að baki Öðru lífi.

F.h. Annars ífs,
Kjartan Birgisson
Formaður

**Umsögn Félags eldri borgara
um frumvarp til laga um breytingu á lögum um brottmál líffæra, nr. 16/1991 (ætlað samþykki).**

Félag eldri borgara í Reykjavík og nágrenni (FEB) vill þakka fyrir að fá tækifæri til að koma með athugasemdir/ábendingar varðandi ofangreint frumvarp.

FEB er í almennum atriðum sammála þeim breytingatillögum sem fram koma í frumvarpinu og telur það vera til bóta að gera ráð fyrir ætluðu samþykki, liggi ekki aðrar upplýsingar fyrir frá hinum látna. Tilgangurinn er að hafa áhrif á fjölgun líffæragjafa en á þeim hefur verið skortur og hafa Íslendingar sem á líffærum hafa þurft að halda vegna veikinda gjarnan þurft að reiða sig á norræna líffærabanka.

Það er algjört lykilatriði að taka góðan tíma í að fræða og upplýsa samfélagið og halda uppi vandaðri, faglegri og hlutlausri umræðu um hvað ætlað samþykki felur í sér. Það þarf að liggja skýrt fyrir hvar sjálfráðir einstaklingar geta leitað eftir nánari upplýsingum.

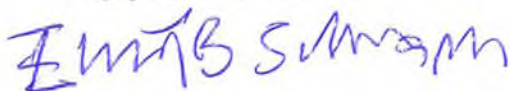
FEB telur það góða lausn að snúa við hlutverki Landlæknisembættisins og í stað þess að tilkynna embættinu um að viðkomandi vilja gefa líffæri sín, vilji viðkomandi ekki gefa líffæri sín við lífslok. Hér þurfa einnig að liggja fyrir aðgengilegar upplýsingar fyrir almenning.

FEB telur, eins og fram kemur í frumvarpi, að ekki sé hægt að fara gegn vilja nánustu ættingja ef að þeir eru andsnúnir líffæragjöf hins látna þó ekki liggi fyrir upplýsingar um annað frá hinum látna. Slíkt gæti valdið óþarfa óánægju og haft öfug áhrif á tilgang laganna (frumvarpsins).

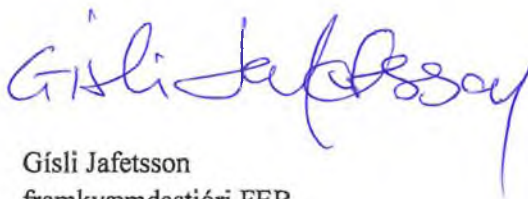
FEB telur það vera mjög mikilvægt að hafa lög in einföld og skýr þannig að ekki sé hætt á mistúlkun og "að einstaklingar geti sjálfir tekið upplýsta afstöðu til gjafar líffæra eða lífræns efnis úr eigin líkama að sér látnum."

Að lokum er tekið undir með flutningsmönnum frumvarpsins að ný lög ein og sér er ekki nóg til að tilganginum um fjölgun líffæragjafa sé náð. Það þarf aukið fjármagn í fræðslu og upplýsingar, aukið fjármagn til Landlæknisembættisins til að taka við auknum og vandasömum verkefnum sem og til Landspítala og Sjúkrahússins á Akureyri.

Reykjavík, 24. mars 2017

Ellert B. Schram
formaður FEB

Gísli Jafetsson
framkvæmdastjóri FEB

Reykjavík 24. mars 2017

Suðurlandsbraut 22

108 Reykjavík

Sími 540 6400

Fax 540 6401

hjukrun@hjukrun.is

www.hjukrun.is

Velferðarnefnd Alþingis

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um brottám líffæra, nr. 16/1991 (ætlað samþykki).

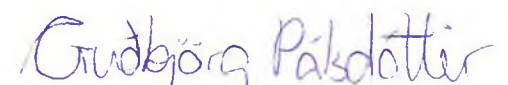
Félag íslenskra hjúkrunarfræðinga (FÍh) lýsir stuðningi við frumvarpið um breytingu á lögum um brottám líffæra þar sem gert er ráð fyrir ætluðu samþykki við líffæragjafir.

FÍh vísar í umsögn félagsins um sama efni dagsett 24. apríl 2012 þar sem fram kom stuðningur þess við þær breytingar að ganga skuli út frá ætluðu samþykkti í stað hins gagnstæða.

FÍh bendir á að andstaða við líffæragjöf til ígræðslu getur verið af ýmsum toga sem ber að virða og aldrei að víkja frá. Því er mikilvægt að þeim sem ekki vilja gefa líffæri verði gerð sú ákvörðun og tilkynningu þar um auðveld og tryggt verði að upplýsingar þar að lútandi verði aðgengilegar.

FÍh ítrekar að vanda þarf til verka við innleiðingu breytinganna ef af veður. Félagið tekur undir með flutningsmönnum að samhliða breytingum á löggjöf um líffæraflutninga þurfi að vinna að öðrum þeim þáttum sem taldir eru nauðsynlegir til að fjölga megi líffæragjöfum frá látnum einstaklingum á Íslandi. Opín umræða og fræðsla til almennings skitir þar sköpum og má benda á að hægt er að hefja umræðuna strax í grunnskóla samfara t.d. lífleiknikennslu.

Virðingafyllst,

Guðbjörg Pálsdóttir starfandi formaður
Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Kópavogi, 5. maí 2017.

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um brottám líffæra, nr. 16/1991 (ætlað samþykki), 112. mál, þingmannafrumvarp.

Vísað er til tölvubréfs Alþingis frá 20. mars 2017 þar sem óskað er álits Læknafélags Íslands (LÍ) á frumvarpi til laga um breytingu á lögum um brottám líffæra nr. 16/1991 (ætlað samþykki), 112. mál á 146. löggjafarþingi.

Í frumvarpinu felst að gerð verði sú breyting á 2. gr. laga um brottám líffæra að gengið verði út frá ætluðu samþykki einstaklinga varðandi brottám líffæra eða lífrænna efna í stað þess að í gildandi lögum er gengið út frá samþykki hans eða náinna vandamanna. Engu að síður er gert ráð fyrir því, þrátt fyrir hið ætlaða samþykki, sem í breytingunni felst, að ekki megi nema brott líffæri eða lífrænt efni leggist nánasti vandamáður hins látna gegn því.

Eins og rakið er í greinargerð með frumvarpinu hefur ætlað samþykki við líffæragjöf margsinnis verið til umfjöllunar á Alþingi á síðustu árum.

LÍ hefur gefið umsagnir um þau þingmál sem þetta snerta, bæði þingsályktunartillögur og lagafrumvarp. Umsagnir fylgja hjálagðar. Þær bera skýrt með sér að LÍ er fylgjandi því að leitað verði allra leiða til að fjölga líffæragjöfum hér á landi.

Fyrir liggur að líffæragjöfum hefur fjölgað talsvert síðustu tvö ár, líklega vegna aukinnar samfélagsumræðu. Sömuleiðis er ekki með vissu hægt að fullyrða að lagabreyting úr upplýstu samþykki yfir í ætlað samþykki breyti miklu um fjölda líffæragjafa.¹

LÍ leggur því áfram áherslu á að samþykki sjúklinga sé meginregla laga um réttindi sjúklinga og að mikilvægt sé að sú meginregla gildi sem oftast, og helst alltaf. Meginreglur um réttindi sjúklinga eru hluti mannréttinda hvers einstaklings og því nauðsynlegt að þær meginreglur séu virtar. LÍ leggur til að í stað þess að breyta lögum um brottám líffæra með þeim hætti sem hér er lagt til verði lagt í frekari vinnu við að auka þekkingu einstaklinga á mikilvægi þess að þeir ákveði og komi á framfæri afstöðu sinni til líffæragjafa eða gjafa lífrænna efna og að sú afstaða verði skráð, t.d. í öskuskírteini eða jafnvel með því að merka við reit á skattframtali.

Fulltrúar félagsins eru tilbúnir til að koma á fund velferðarnefndar Alþingis til að ræða nánar efni frumvarpsins, verði eftir því leitað.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Læknafélags Íslands,

Þorbjörn Jónsson,
formaður.

Hjálagt: Þrjár umsagnir Læknafélags Íslands.

¹ Sjá grein Runólfs Pálssonar prófessors í 2. töl. Læknablaðsins 2017, aðgengilegt á:
<http://www.laeknabladid.is/tolublod/2017/02/nr/6303>.

LÆKNAFÉLAG ÍSLANDS
ICELANDIC MEDICAL ASSOCIATION

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Kópavogi, 30. apríl 2012.

Efni: Tillaga til þingsályktunar um ætlað samþykki við líffæragjafir, 476. mál, þingmannatillaga.

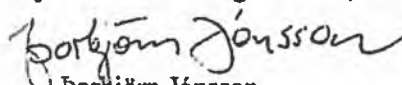
Ísað er til tölvubréfs Alþingis frá 16. apríl sl. þar sem óskað er álits Læknafélags Íslands (LÍ) á tillögu til þingsályktunar um ætlað samþykki við líffæragjafir, 476. mál á 140. löggjafarþingi.

Í tillögunni felst að velferðarráðherra verði falið að láta semja frumvarp sem geri ráð fyrir „ætlðu samþykki“ við líffæragjafir í stað „ætlaðrar neitunar“ þannig að látinn einstaklingur verði sjálfkrafa líffæragjafi nema hann hafi látið í ljós vilja til hins gagnstæða. Neiti aðstandendur líffæragjöf við andlát einstaklings skuli þó taka tillit til þess. Tillögunni fylgir ítarleg greinargerð þar sem m.a. er rakin þróun mála hér á landi allt frá því að brottám líffæra varð mögulegt með lögum nr. 15/1991 um ákvörðun dauða og nr. 16/1991 um brottám líffæra (héttu upphaflega lög um brottám líffæra og krufningar).

LÍ er fylgjandi því að samið verði lagafrumvarp með ákvæðum sem tryggja að unnt sé að fjölga líffæragjöfum hér á landi. LÍ vill þó benda á að það er meginregla laga um réttindi sjúklinga nr. 74/199 að sjúklingur gefi samþykki sitt, sbr. 7. gr. laganna. LÍ telur mikilvægt að meginreglan gildi sem oftast, helst alltaf og telur að ná megi markmiðum þingsályktunartillögunnar með öðrum aðferðum en ætlðu samþykki ekki síst í ljósi þess að tillagan geri ráð fyrir að ef aðstandandi neiti þá skuli taka tillit til þeirrar óskar. Skv. upplýsingum sem fram komu í tillögu til þingsályktunartillögu um um upplýsingar í öskuskírteini um vilja til líffæragjafar frá 133. löggjafarþingi, sjá <http://www.althingi.is/altext/133/s/1115.html> hafna ættingjar líffæragjöf í 40% tilvika. Það er því hugsanlegt að ætlað samþykki með þeim fyrirvara að ættingjar geti engu að síður neitað, bæti í engu stöðuna frá því sem nú er. Í áður nefndri þingsályktunartillögu frá 2006 er því haldið fram að vandfundin sé heppilegri leið en að notast við upplýsingar á öskuskírteini viðkomandi til að gera aðgengilegar upplýsingar um vilja einstaklings til líffæragjafar. Þessi leið hafi víða verið farin í Bandaríkjunum. Í sumum löndum er þessar upplýsingar að finna á sjúkratryggingaskírteini. Með þessari aðferð liggur beint fyrir samþykki einstaklingsins með þeim afleiðingum að afstaða aðstandenda getur ekki breytt þeim vilja.

LÍ lýsir sig því samþykkt því að samið verði frumvarp um þetta efni en telur að við frumvarpsvinnuna þurfi að skoða hvort hugsanlega sé árangursríkara að leita leiða sem fela í sér að einstaklingar séu einfaldlega spurðir um afstöðu sína til þessa og sú afstaða skráð með tryggilegum hætti, sbr. framangreint.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Læknafélags Íslands,

Þorbjörn Jónsson,
formaður.

LÆKNAFÉLAG ÍSLANDS
ICELANDIC MEDICAL ASSOCIATION

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Kópavogi, 7. nóvember 2012.

Efni: Tillaga til þingsályktunar um ætlað samþykki við líffæragjafir, 28. mál, þingmannatillaga.

Visað er til tölubréfs Alþingis frá 26. október sl. þar sem óskað er álits Læknafélags Íslands (LÍ) á tillögu til þingsályktunar um ætlað samþykki við líffæragjafir, 28. mál á 141. löggjafarþingi.

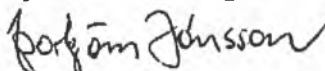
Í tillögunni felst að velferðarráðherra verði falið að láta semja frumvarp sem geri ráð fyrir „ætluðu samþykki“ við líffæragjafir í stað „ætlaðrar neitunar“ þannig að látinn einstaklingur verði sjálfkrafa líffæragjafi nema hann hafi látið í ljós vilja til hins gagnstæða. Neiti aðstandendur líffæragjöf við andlát einstaklings skuli þó taka tillit til þess. Tillögunni fylgir ítarleg greinargerð þar sem m.a. er rakin þróun mála hér á landi allt frá því að brottnám líffæra varð mögulegt með lögum nr. 15/1991 um ákvörðun dauða og nr. 16/1991 um brottnám líffæra (héttu upphaflega lög um brottnám líffæra og krufningar). Þar kemur og fram að tillagan var lögð fram á 140. löggjafarþingi en hlaut ekki afgreiðslu.

LÍ áréttar umsögn sína frá sl. vori sem var svohljóðandi:

„LÍ er fylgjandi því að samið verði lagafrumvarp með ákvæðum sem tryggja að unnt sé að fjölga líffæragjöfum hér á landi. LÍ vill þó benda á að það er meginregla laga um réttindi sjúklinga nr. 74/199 að sjúklingur gefi samþykki sitt, sbr. 7. gr. laganna. LÍ telur mikilvægt að meginreglan gildi sem oftast, helst alltaf og telur að ná megi markmiðum þingsályktunartillögunnar með öðrum aðferðum en ætluðu samþykki ekki síst í ljósi þess að tillagan geri ráð fyrir að ef aðstandandi neiti þá skuli taka tillit til þeirrar óskar. Skv. upplýsingum sem fram komu í tillögu til þingsályktunartillögu um um upplýsingar í ökuskríteinu um vilja til líffæragjafar frá 133. löggjafarþingi, sjá <http://www.althingi.is/altext/133/s/1115.html> hafna ættingjar líffæragjöf í 40% tilvika. Það er því hugsanlegt að ætlað samþykki með þeim fyrirvara að ættingjar geti engu að síður neitað, bæti í engu stöðuna frá því sem nú er. Í áður nefndri þingsályktunartillögu frá 2006 er því haldið fram að vandfundin sé heppilegri leið en að notast við upplýsingar á ökuskríteinu viðkomandi til að gera aðgengilegar upplýsingar um vilja einstaklings til líffæragjafar. Þessi leið hafi víða verið farin í Bandaríkjunum. Í sumum löndum er þessar upplýsingar að finna á sjúkratryggingaskríteinu. Með þessari aðferð liggur beint fyrir samþykki einstaklingsins með þeim afleiðingum að afstaða aðstandenda getur ekki breytt þeim vilja.

LÍ iýsir sig því samþykkt því að samið verði frumvarp um þetta efni en telur að við frumvarpsvinnuna þurfi að skoða hvort hugsanlega sé árangursríkara að leita leiða sem fela í sér að einstaklingar séu einfaldlega spurðir um afstöðu sína til þessa og sú afstaða skráð með tryggilegum hætti, sbr. framangreint.“

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Læknafélags Íslands,

Þorbjörn Jónsson,
formaður.

LÆKNAFÉLAG ÍSLANDS
ICELANDIC MEDICAL ASSOCIATION

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Kópavogi, 2. desember 2013.

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um brottám líffæra nr. 16/1991 (ætlað samþykki), 34. mál, þingmannafrumvarp.

Vísað er til tölvubréfs Alþingis frá 7. nóvember sl. þar sem óskað er álits Læknafélags Íslands (LÍ) á frumvarpi til laga um breytingu á lögum um brottám líffæra nr. 16/1991 (ætlað samþykki), 34. mál á 143. löggjafarþingi.

Í frumvarpinu felst að gerð verði sú breyting á 2. gr. laga um brottám líffæra að gengið verði út frá ætluðu samþykki einstaklinga varðandi brottám líffæra eða lífrænna efna í stað þess að í gildandi lögum er gengið út frá samþykki hans eða náinna vandamanna.

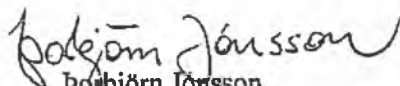
Eins og rakið er í greinargerð með frumvarpinu hafa tvívegis verið lagðar fram tillögur til þingsályktunar um gerð lagafrumvarps um ætlað samþykki við líffæragjafir, á 141. löggjafarþingi (28. mál) og 140. löggjafarþingi (476. mál). Í hvorugt skiptið voru tillögurnar útræddar.

LÍ gaf umsögn um báðar tillögurnar. Í umsögnunum kemur fram að LÍ er fylgjandi því að fjölgað verði líffæragjöfum hér á landi. LÍ leggur þó áherslu á að samþykki sjúklinga er meginregla laga um réttindi sjúklinga og því mikilvægt að sú meginregla gildi sem oftast, og helst alltaf. Meginreglur um réttindi sjúklinga eru hluti mannréttinda hvers einstaklings og því nauðsynlegt að þær meginreglur séu virtar. Í umsögnunum benti LÍ að nágrannalönd hafa farið þá leið að notast við upplýsingar á ökuskríteini eða sjúkratryggingaskríteini viðkomandi til að gera aðgengilegar upplýsingar um vilja einstaklings til líffæragjafar. LÍ telur þessar leiðir heppilegri en þá að ganga út frá ætluðu samþykki eins og gert var í þingsályktunartillögunum og gert er í frumvarpi því sem hér er gefin umsögn um.

LÍ leggur til að í stað þess að breyta lögum um brottám líffæra með þeim hætti sem hér er lagt til verði þess í stað hrundið af stað vinnu við að auka þekkingu einstaklinga á mikilvægi þess að þeir ákveði og komi á framfæri afstöðu sinni til líffæragjafar eða gjafar lífrænna efna og sú afstaða verði skráð, t.d. í ökuskríteini.

Fulltrúar félagsins eru tilbúnir til að koma á fund velferðarnefndar Alþingis til að ræða nánar efni frumvarpsins, verði eftir því leitað.

Virðingarfyllt,
f.h. stjórnar Læknafélags Íslands,

Þorbjörn Jónsson,
formaður.

Reykjavík 20.03.2017

Nefndarsvið Alþingis

Reykjavík

Varðar: breytingu á [lögum um brottám líffæra, nr. 16/1991](#) (ætlað samþykki).

Frá MND félagi Íslands

Sigtúni 42

105 Reykjavík

Við fögnum þessari mjög svo tímabæru breytingu á lögunum.

Þeir sem hafa áhyggjur af að líkami þeirra gæti gagnast öðrum að þeim látnum, geta þá skrifað undir neitun um brottám líffæra.

Virðingarfyllt

Guðjón Sigurðsson

Formaður MND félagsins á Íslandi

Alþingi, nefndasvið
Velferðarnefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Persónuvernd

Rauðarárstíg 10 105 Reykjavík
sími: 510 9600 bréfasími: 510 9606
netfang: postur@personuvernd.is
veffang: personuvernd.is

Reykjavík, 5. apríl 2017

Tilvísun: 2017030499HSP/--

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 16/1991 um brottám líffæra

Persónuvernd vísar til beiðni velferðarnefndar Alþingis frá 20. mars 2017 um umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 16/1991 um brottám líffæra (pskj. 171, 112. mál á 146. löggjafarþingi). Í frumvarpinu er lagt til að 1. og 2. mgr. 2. gr. laganna verði breytt á þann veg að nema megi líffæri eða lífræn efni úr líkama látins einstaklings til nota við lækni meðferð annars einstaklings hafi hinn látni verið sjálfráða og ekki lýst sig andvígán því og það sé ekki af öðrum sökum talið brjóta í bága við vilja hans. Ekki megi þó nema brott líffæri eða lífræn efni úr líkama látins einstaklings til að nota við lækni meðferð annars einstaklings leggist nánasti vandamaður hins látna gegn því.

Persónuvernd hefur áður veitt umsögn, dags. 12. maí 2012, um tillögu til þingsályktunar um að samið yrði frumvarp framangreinds efnis (pskj. 730, 476. mál á 140. löggjafarþingi), sbr. einnig umsögn Persónuverndar, dags. 25. nóvember 2013, um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 16/1991 (pskj. 34, 34. mál á 143. löggjafarþingi).

Eins og Persónuvernd hefur bent á er ljóst að við líffæragjöf er nauðsynlegt að vinna með viðkvæmar persónuupplýsingar um látinn einstakling. Í ljósi erfða geti þessar upplýsingar haft forspárgildi um heilsufar nánna ættingja hans.

Persónuvernd gerir ekki athugasemd við að frumvarpið verði að lögum, en leggur engu að síður áherslu á að umrædd vinnsla persónuupplýsinga verður m.a. að samrýmast grunnreglum um sanngirni og meðalhóf við meðferð slíkra upplýsinga, sbr. 1. og 3. tölul. 1. mgr. 7. gr. laga nr.

77/2000 um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.

Þrátt fyrir að það varði ekki starfssvið stofnunarinnar með beinum hætti vill Persónuvernd að lokum benda á að orðalag 1. gr. frumvarpsins virðist ekki gera ráð fyrir því að nema megí brott líffæri eða lífræn efni úr líkama látinna einstaklinga sem ekki voru sjálfráða. Persónuvernd hefur í fyrri umsögnum sínum bent á að gæta þurfi þess við andlát barna að líffæragjöf geti aðeins byggst á samþykki forráðamanna. Með hliðsjón af því að ólík sjónarmið geta komið til skoðunar þegar fjallað er um líffæragjafir sjálfráða og ósjálfráða einstaklinga er hugsanlegt að vel færi á því að fjalla um líffæragjafir ósjálfráða einstaklinga í sérstakri grein eða málsgrein.

F.h. Persónuverndar,

Þórður Sveinsson

Helga Sigríður Þórhallsdóttir

AlþingiNefnd Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 17. febrúar 2017

**Efni: Umsögn um frumvarp til breytingu á lögum um brottmál líffæra
nr. 16/1991 (ætlað samþykki). Þingskjal 171 - 112 mál****Álit Siðmenntar:**

Siðmennt, félag siðrænna húmanista á Íslandi, hvetur Alþingi til þess að samþykkja frumvarpið en félagið leggur til að gerð verði ein breyting á því.

Tillaga til breytinga:

Í síðustu málsgrein í 1. grein frumvarpsins segir:

Ekki má þó nema brott líffæri eða lífræn efni úr líkama látins einstaklings til að nota við læknismeðferð annars einstaklings leggist nánasti vandamáður hins látna gegn því.

Siðmennt leggur til að málsgreinin **falli brott**.

Rökstuðningur:

Það virðist ríkja nokkur sátt um að það þurfi að fjölga líffæragjöfum á Íslandi. Félög heilbrigðisstarfsfólks, lækna og hjúkrunarfræðinga hafa gefið jákvæðar umsagnir um málið þegar það hefur komið til kasta Alþingis.

Í 10 tbl. Læknablaðsins sem kom út árið 2014 er gerð grein fyrir niðurstöðu könnunar sem Læknafélagið lét Capacent gera. Þar kemur í ljós afdráttarlaus stuðningur við líffæragjafir með ætluðu samþykki. Ályktun sem dregin er af niðurstöðum könnunarinnar hljómar svo:

Íslendingar eru hlynntir löggjöf sem gerir ráð fyrir ætluðu samþykki en nokkur munur er á viðhorfi eftir kyni, aldri og hvort svarendur þekkja einhvern sem

hefur þegið líffæri. Meirihluti vill gefa líffæri en þó er aðeins mjög lítill hluti skráður sem líffæragjafi.

Um 80% þátttakenda eru hlynnt löggjöfinni en þar kemur í ljós að konur eru markvert meira fylgjandi eða 85% á móti 76% karla.

Til þess að lagabreyting, eins og hér er mælt fyrir um, skili fjölgun líffæragjafa er mikilvægt að m.a. að leggja áherslu á þessi atriði:

- a. Að fram fari ítarleg kynning á líffæragjöf, hvað ætlað samþykki þýði og hvaða áhrif aukin líffæragjöf hefur á líf og heilsu líffæraþegans.
- b. Tryggður verði réttur þeirra sem ekki vilja gefa líffæri.
- c. Markvisst verði unnið í þjálfun heilbrigðisstarfsfólks.
- d. Gera vef Landlæknisembættisins, um líffæragjafir, að „miðstöð“ upplýsinga.

Í frumvarpinu er sá fyrirvari settur á hið ætlaða samþykki að „Ekki má þó nema brott líffæri eða lífræn efni úr líkama látins einstaklings til að nota við læknismeðferð annars einstaklings, leggist nánasti vandamaður hins látna gegn því.“

Í I. grein útskýringa með frumvarpinu segir: „Gildir einu þótt hinn látni hafi lýst sig samþykkian því.“ Það má hafa ákveðnar efasemdir um þennan fyrirvara:

- a. Það sýnir ekki virðingu fyrir vilja og persónu hins látna að koma í veg fyrir líffæragjöf byggða á góðvilja.
- b. Almennt er talið fylgja góðu siðferði að fylgja vilja látinnar manneskju um persónulega hluti hennar, ekki síst líkama hennar, t.d. varðandi greftrun eða líkbrennslu og tilhögun útfarar.
- c. Það hlýtur því að þurfa góða ástæðu og rökstuðning fyrir því að fara mót vilja látinnar manneskju þegar hún af góðvilja hefur óskað eftir að líffæri sín væru gefin að sér látinni (sé þess kostur).
- d. Það er engin trygging fyrir því að „nánasti aðstandandi“ sem neitar líffæragjöf þrátt fyrir ætlað samþykki eða þekktan vilja hins látna fyrir líffæragjöf, sé að taka ákvörðun sem heiðrar hinn látna eða í sátt við aðra nána aðstandendur.

Það getur ekki þjónað hagsmunum eða heiðri minningar hins látna að órökstudd ákvörðun nánasta aðstandanda snúi ætluðu samþykki eða þekktum vilja til líffæragjafar við. Um er að ræða líffæragjöf manneskju sem var sjálfráða þegar hún dó, ekki barn eða forræðissviptan einstakling sem nánasti aðstandandi hefur forræði yfir.

Siðmennt er aðili að eftirfarandi samtökum:

IHEU - International Humanist and Ethical Union
EHF - European Humanist Federation
MRSÍ - Mannréttindaskrifstofa Íslands

Stjórn Siðmenntar ályktar því að ætlað samþykki látinnar manneskju **gildi**, nema að „nánasti aðstandandi“ votti það skriflega að hin látna(i) hafi verið því mótfallin(n) og þurfi undirskriftir tveggja aðila til viðbótar, sem þekktu til vilja hins látna. Að öðrum kosti megi sýna sannfærandi gögn um vilja sjúklings sjálfs höfnuninni til stuðnings (t.d. skrif hans sjálfs). Líffæragjöf á ekki að fara eftir tilviljanakenndum vilja nánasta aðstandanda og höfnun skal rökstyðja með gildum rökum. Í tilviki skriflegrar höfnunar þarf að fá opinberan aðila (dómara) utan heilbrigðiskerfisins til að skera úr um niðurstöðuna. Líffæragjöf er lífgefandi og ber að taka alvarlega.

Við búum í siðuðu þjóðfélagi þar sem traust ríkir til heilbrigðiskerfisins og ferli líffæraflutninga er vandað. Siðferðilega er það eðlilegra í slíku umhverfi að skráning vilja gegn líffæragjöf, þurfi að staðfesta sérstaklega með yfirlýsingu í sjúkraskrá eða hjá Landlækni. Lög þessi þurfa að vera skýr varðandi það að höfnun líffæragjafar megi ekki byggja á hentisemi eða órökstuddri ákvörðun nánasta aðstandanda sem eftir atvikum getur verið í tilfinningalegu uppnámi við andlátsfregn.

Fulltrúi Siðmenntar er ávallt reiðubúinn að ræða innihald umsagnarinnar ef eftir því er óskað.

F.h. Siðmenntar

Bjarni Jónsson
Framkvæmdastjóri

Nefndasvið Alþingis

27. mars 2017

Efni: Umsögn framkvæmdastjórnar Sjúkrahússins á Akureyri um tillögu til þingsályktunar, þingskjal nr. 171.

Tillaga til þingsályktunar, 146. löggjafarþing 2016-2017, þingskjal nr. 171 - mál 112: um breytingu á lögum um brottmál líffæra, nr. 16/1991 (ætlað samþykki).

Sjúkrahúsið á Akureyri fagnar þessari tillögu sem fram hefur komið og hvetur til þess að sú breyting sem þar er lögð til verði samþykkt.

Fyrir hönd Sjúkrahússins á Akureyri

Bjarni Jónasson, forstjóri